

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/34, p. 193-203

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12770>
ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

This article was checked by iThenticate.

ARAPÇA-TÜRKÇE İZAFET TERKİBİ VE TÜRKÇE ÖRNEĞİNDE DİL ÖĞRETİMİNDE KARŞILAŞILAN ZORLUKLARI

*Yeşim FETTAHOĞLU**

ÖZET

İnsanların asırlardır iletişim kurma aracı olan dil hiç şüphesiz bir takım kurallara sahiptir. Bu kurallar dillerin yapısına göre şekillenmektedir. Bir insanın yabancı bir dili öğrenebilmesi kişinin ana dilini ne kadar iyi bildiği ile doğru orantılıdır. Ana dilinin kural ve kavramlarını iyi kavramış bir kişi bu kural ve kavramları yabancı bir dilin kural ve kavramlarıyla karşılaştırarak bu dil ile daha kolay bağlantı kurabilir ve bu sayede bu yabancı dili daha kolay öğrenebilir. Günümüzde dil öğretiminde kolaylık sağlamak amacı ile birtakım metotlar geliştirilmişse de Arapça öğreniminde zorluklar yaşanmaya devam etmektedir.

Arapça, dil eğitiminde dilbilgisi kurallarına dikkat edilmesi gereken bir yapıya sahiptir. Çünkü Arapça bir kelimedeki yapılan küçük bir ses değişimi anlam ve ifade farkına neden olabilmektedir. Türkçe ve Arapça arasındaki etkileşim azımsanmayacak kadar çok olsa da, günümüzde bir Türk öğrenci Arapça öğrenirken zorluk çekmektedir. Bunun temel nedeninin iki dil arasındaki yapı farklılığı olduğu kanaati taşınmaktadır. Bu sebeple bir dilbilgisi konusu olan “isim tamlaması” bağlamında bahsettiğimiz öğrenim zorluğuna bir örnek vermeyi düşündük. Çalışmamızda öncelikle Türkçe ve Arapçadaki İsim Tamlamalarının yapılarına değinilmiştir. İsim tamlaması konusu iki dilde karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. İki dil arasında isim tamlamaları yönünde benzerlikler ve farklılıklar verilmiştir. Çalışmamızda özellikle Türkiye’de Arapça öğrenim gören bir öğrencinin öğrenimini kolaylaştırma, iki dil arasındaki farkı isim tamlaması örneğinde anlaması hedef alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Arapça İzafet Terkibi, Türkçe İsim Tamlaması, Arapça Öğrenim Zorlukları, Karşılaştırmalı İzafet.

* Yrd. Doç. Dr., Gümüşhane Üniversitesi. El-mek: yesimkurt@gumushane.edu.tr

ARABIC-TURKISH NOUN PHRASE AND THE DIFFICULTIES IN LANGUAGE LEARNING IN TURKISH CASE

ABSTRACT

Language which is a communication instrument has certain rules. These rules are formed according to the structures of language. Learning a foreign language is directly proportionate to know his or her mother tongue well. Someone who knows his or her mother tongue well can make combination to the foreign language and it helps him or her to learn the foreign language easily. Although there are many methods about learning foreign language, people whose mother tongue is Turkish have difficulties in learning Arabic language.

In Arabic language structure it is important to pay attention to grammar rules in language education because a little phonetic change can cause different meanings. Although Arabic and Turkish have similarities, today Turkish students can have difficulties in learning Arabic. The reason of this is the differences of language structures. In terms of this aspect noun phrase can be an example of it. In our study we first examine the structures of noun phrase in both languages. Noun phrase are examined comparatively in both two languages. The differences and similarities of noun phrase are given between two languages. In our study we target to simplification of a student's Arabic learning process and the understanding of differences of two languages in terms of noun phrase.

STRUCTURED ABSTRACT

Language which is a communication instrument has certain rules. These rules are formed according to the structures of language. This language structure affects thinking system and accordingly it affects thinking culture. Language of humans is the culture of them. What you have in your language is same as your culture.

People want to communicate with each other and knowing others language makes it possible. This needy tendency processes. Learning a foreign language is directly proportionate to know his or her mother tongue well. Someone who has a command of his or her mother tongue learns foreign language easily. Although there are many methods about learning foreign language, people whose mother tongue is Turkish have difficulties in learning Arabic language.

Arabic isn't a difficult language to learn. Human communication ability is the indication of this. The thing to be done is to choose right method and use appropriate equipment because learning isn't a difficult process. That's why it is enough to distinguish the situation that affects education and makes he process easier.

People's, whose mother tongue is Turkish, two main failure reasons should be considered. One of them is people don't consider Arabic as a foreign language and the other one is Arabic and Turkish has intense words similarities. Teach Arabic with motion makes this process

Turkish Studies

more difficult. At the end of this education which remain in the theory, although all language structures are known can't help usage of language.

Arabic is a different language. Even though Arabic and Turkish have interaction, people have difficulties to learn Arabic. Therefore, disciplined specific programme which appropriate to both language is needed. It is important that people whose mother tongue is Turkish should consider Arabic as a foreign language and choose an education programme according to it.

People whose mother tongue is Arabic has difficulties in learning Turkish or vice versa. Because what is Arabic for Turkish is same as what is Turkish for Arabic. Specific programme also should be formed for people whose mother tongue is Arabic and learn Turkish.

In this study, the structural differences in Turkish and Arabic considered as a noun phrase. For example, the relations of words, nouns and phrases are in different aspect. One of them aspect is defining and other is defined. Even this aspect looks like it is same, there are many main differences.

One of them these differences is in Turkish structured elements came before the structured elements or helper elements came before main elements. This rule is vice versa in Arabic. For example, in Turkish defining came before defined in noun phrase and defined element takes possessive suffix. In Arabic defined came from and doesn't takes any suffix.

There are other differences in noun phrase between Turkish and Arabic like the difficulties in language logic. In Arabic the order of words is basis. In these order verbs are at the beginning in Turkish. This is the most important difficulties that faced in education process.

The other differences are Turkish is agglutinative language and Arabic is inflected language. There is controversy between affix and order. Words protects their roots rather than Arabic. In Arabic verb inflection, tenses and affix are different.

The language structures are different from each other. Rules names are different. According to the differences comparison is possible in education. Same language rules are in the one language while same of them are in both language.

Arabic and Turkish noun phrase have similarities in terms of meaning while have differences in terms of structural aspects and it is normal. The main reason of this differences is the two languages came from different language family and have different structures.

For example, Turkish noun phrase begin with defining and continue with defined. The affixes are fixed in terms of grammar rules. In Arabic defined is at the beginning and affix is different according to the location in the sentence. In this study, noun phrase is examined comparatively and explained with examples.

Arabic noun phrase has more function than Turkish noun phrase. Manevi izafet types are same as Turkish noun phrase. Lafzı izafet

correspond to adjective clause and although proper nouns can't be defining in Arabic, in Turkish phrase it can be used.

Because of this difference it is normal to face some difficulties in learning Arabic for Turkish natives. Indicating these differences between two languages, we hope that these determinations can help to people who learns Arabic.

The other difficulties in learning Arabic is the aim of teaching Arabic and the equipment that used. Arabic is more about to read and understand the holy texts. These texts are far from Daily language. For this reason, Arabic education fails to satisfy.

Noun phrase is examined in this study with regard to these aspects. After examine the noun phrase generally we talk about definite and indefinite noun phrase. Noun phrase in Turkish and Arabic explained separately with examples. Both differences and similarities of two language is examined. At the result of this study, the difficulties of learning Arabic are mentioned.

Keywords: Arabic Noun Phrase, Turkish Noun Phrase, Arabic learning Difficulties, Comparative Noun Phrase

Giriş

Dil bilimi açısından kâinatta bir nesne bir de hareket vardır. İsimler nesnelere karşılık gelen kelimelerdir. Türkçede isim altında toplanan kelimeler isimler, sıfatlar, zamirler ve zarflardır. İsimler nesnelere tek tek karşılık gelirken, daha geniş dil birlikleri olan kelime guruplarına da ihtiyaç duyulur.

Birden fazla kelimeyi içine alan, yapısında ve manasında bir bütünlük bulunan, dilde bir bütün olarak muamele gören dil birliği, kelime gurubu olarak nitelenir. Bunlar, nesnelere daha geniş dil birlikleri ile ifade etmek zorunda olduğumuz durumlarda, birbiriyle ilgisi olan, biri diğerini tamamlayan, en az iki isimden oluşan kelime gurubudur. (M. Ergin, TDB, s.374 vd.)

Arapçada, Türkçede olduğu gibi üç kelime türü vardır. Kelime kendi başına ya bir manaya delalet eder ya da etmez. Müstakil bir manaya delalet etmezse edat (harf) olur. Kelimenin üç türünden biri olan edatlar, (cümlede kendilerinden sonra gelen, yani başlarında buldukları isimleri kendilerinden önce geçen fiile bağlayan harf-i cerler gibi), cümlenin öğelerini birbirlerine bağlarlar.

Kelime kendi başına müstakil bir manaya delalet ederse, ya zamana mukarin olur ya da olmaz. Zamana mukarin olursa fiil, olmaz ise isimdir. Diğer bir ifade ile hades zamana mukarin olursa fiil, zamana mukarin olmazsa isim diye adlandırılır. Fiil bir iş, bir oluş ve bir duruşu ifade eder. İsim ise varlıklara ad olur. Kelimenin bu Arapça taksimi Türkçe ile paralellik gösterir. (Zemahşerî, M, s.1 vd.)

Türkçe İsim Tamlaması

İsimler, kelime gurupları ve cümleler içinde diğer kelimelerle ilişki sırasında, ilişki cinsine göre, çeşitli hallerde bulunurlar. Kelimeler arasındaki bu münasebet Türkçede ekler yardımı ile gerçekleşir. İsimlerin isimlerle münasebeti iyelik ve ilgi ekleri ile sağlanır. İsmi çeşitli hallerinden biri de genitif halidir. Bu hal ismin kendisinden sonra gelen isme tâbi olduğunu gösterir. Bu bağımlık hali çoğu zaman genitif (ilgi) eki ile bazen de eksiz gerçekleşir. Ali-(n)in kalemi; Kapı kolu gibi. (M. Ergin, TDB, s.374 vd.)

İlgi ekleri -ın, -in, -un, -ün, -(n)ın, -(n)in, -(n)un, -(n)ün ekleridir. İyelik ekleri, -ı, -i, -ü, -u, -(s)ı, -(s)i, -(s)u, -(s)ü ekleridir. Yol-un son-u

İyelik eki esas unsuru tâbi unsura bağlayan ektir. Bir nesnenin başka bir nesnenin malı olduğunu; başka bir nesneye bağlı olduğunu belirtir, başka bir nesnenin parçası olup, bitiştiği nesnenin dışında bir nesneyi ifade eder. Türkçede temelde üç (kullanımda altı) ana iyelik vardır. Benim, senin, onun. (T.Banguoğlu, TG, s.332 vd.)

İsimlerin kelimelerle ilişkisi ya kendisine tâbi olan, kendisine bağlı olan unsurlar, ya da kendisine bağlı olmayan, kendisinin tâbi olduğu unsurlarla olur. Aralarında anlamca ilgi bulunan ya da sonradan ilgi kurulan iki isim unsurunun iyelik sistemi içinde meydana getirdiği kelime gurubuna isim tamlaması denilmektedir. (L. Karahan, TSD, s.42 vd.; Z. Korkmaz, TTG, s.285 vd.)

Bu unsurlardan biri tamlayan biri de tamlanan unsurdur. Türkçede, tâbi olan unsur tâbi olduğu unsurdan veya yardımcı unsur asıl unsurdan önce gelir kaidesince, tamlayan önce tamlanan sonra getirilir ve tamlanan unsur iyelik ekini taşır. Tamlayan unsur genitif halde bulunur ve zamir olduğu zaman daima ek alır. İsim olduğu zaman bazen ek alır bazen almaz. Benim kalemim; senin kalem; onun kalem. (L. Karahan, s. 42.)

Belirtili isim tamlaması: Tamlayanı ilgi eki, tamlananı da iyelik eki almış isim tamlamasıdır. Tamlayan tamlananın kime ya da neye ait olduğunu kesin olarak bildirir. Tamlayanda ve tamlananda belirsizlik yoktur. Yani belirli bir şey yine belirli bir şeye aittir. Ama bu aitlik geçicidir. Yani aynı tamlanan başka isimlerle de tamlanabilir. "Yolun sonu" dediğimizde neyin sonu, hangi son olduğu kesin olarak bilinmektedir. (T.Banguoğlu, TG, s.332 vd.)

Belirtisiz İsim Tamlaması: Tamlayanın ilgi eki almadığı, tamlananın da belirtili isim tamlamasında olduğu gibi iyelik eki aldığı isim tamlamasıdır. Tamlayan ek (ilgi eki) almadığı için, yani tamlananın kime ya da neye ait olduğu tam olarak bilinmediği için belirtisiz denmiştir. Ama tamlanan ile tamlayan arasındaki ilişki daimidir.

"Köy çeşmesi" tamlamasında nerenin, neyin çeşmesi, hangi çeşme olduğu kesin olarak bilinmemektedir. Herhangi bir çeşme var ancak bu çeşmenin hangi köye ait olduğunu bilemiyoruz; bilinen tek şey bu çeşmenin genel anlamda köy ile ilgili olduğudur. Köy herhangi bir köydür; çeşme de herhangi bir çeşme. Burada bir genelleme söz konusudur. (T.Banguoğlu, TG, s.334)

Belirtisiz isim tamlaması çeşitli anlamlar ifade eder. Bunlar:

1. Tamlananın türünü ve kime ya da neye özgü olduğunu bildirir: *misafir odası, kömür sobası, ev terliği, çiçek saksısı, masa örtüsü... otobüs bileti, coğrafya kitabı, kadın çorabı..*

2. Tamlananın neden yapıldığını belirtir: *kök boyası, biber dolması, gül kurusu, pirinç pilâvı, peynir tatlısı...*

3. Tamlananın çıktığı, yetiştiği, ait olduğu yeri belirtir: *Bursa şeftalisi, Amasya elması, İzmir üzümü, Bağdat hurması, yer elması, ağaç mantarı, su yılanı, dağ keçisi... Sokak çocuğu...*

4. Tamlananın neye benzediğini belirtir: *dil peyniri, parmak üzümü, dil balığı...*

5. Tamlananın mesleğini ve görevini belirtir: *kayıt memuru, temizlik işçisi, fizik öğretmeni, ev kadını, okul müdürü, daire başkanı...*

6. Tamlananın nedenini belirtir: *sel felâketi, depresyon yıkıntısı, kaza kurbanı...*

7. Tamlananın zamanını bildirir: *yaz yağmuru, sabah kahvaltısı...*

8. Tamlananın yapıldığı aracı bildirir: *telefon görüşmesi, çöp kebabı...* (T.Banguoğlu, TG, s.332 vd; L. Karahan, TSD, s.42 vd.; Z. Korkmaz, TTG, s.285 vd.)

Turkish Studies

Takısız İsim Tamlaması: Tamlananın da tamlayanın da ek almadığı isim tamlamalarıdır. Takısız isim tamlamasında tamlayanın görevi, tamlananın neden yapıldığını (aslını, ham maddesini, ne cins maddeden yapıldığını) belirtmektir: *Çelik kasa, cam kavanoz, taş duvar.*

Karma isim Tamlaması: Bir isim tamlamasında tamlayanının, tamlananının veya her ikisinin birden bir sıfat tarafından nitelenmesi ya da belirtilmesi sonucu yapılan tamlamadır. Yani tamlayan, tamlanan ya da her ikisi birden önce sıfat tamlaması sonra da isim tamlaması olmasıdır. *Issız sokakların hüznü, buraların eski hali, yorgun köylünün nasırlı elleri,* gibi. (https://www.turkedebiyati.org/isim_tamlamalari.html)

Zincirleme isim tamlaması: Başlı başına bir isim tamlaması çeşidi değildir. Bu tür isim tamlamalarının tek özelliği, bazen tamlayanın, bazen tamlananın, bazen de her ikisinin birden herhangi bir isim tamlaması olmasıdır. Yani ikiden fazla isimden oluşmasıdır. Bu durum bu kelime grubunun belirtili veya belirtisiz bir isim tamlaması olma özelliğini değiştirmez. Zincirleme denmesinin sebebi de, önceden oluşturulmuş olan bir isim tamlamasına yeni bir unsur (tamlayan ya da tamlanan) daha ekleniyor olması veya iki isim tamlamasının birleştirilmesidir.

Bu Yusuf, hanımın süt ninesinin oğludur. (M.Ş.Esendal, EOY, 127.)

Türkçe İsim Tamlamasının Özellikleri

1. İsim tamlamasının birinci ögesine tamlayan, ikinci ögesine tamlanan denir. Tamlayan anlamı bütünleyendir.

2. İsim tamlamaları cümlede isim gibi kullanılır, isme getirilen ekleri alabilir, ismin aldığı görevleri yüklenebilirler; Cümle ve kelime grupları içinde isim, sıfat, zarf olarak kullanılırlar.

2.1. İsim, özne:	<i>Grubun lideri,</i> arkadaşları adına bir konuşma yaptı.
2.2. İsim, yüklem:	Beni üzen unutulmak değil <i>dostlarımlarımın vefasızlığıdır.</i>
2.3. İsim, dolaylı tümleç:	Bu çiçekleri <i>pencerenin önüne</i> götür, lütfen.
2.4. İsim, nesne:	Bu <i>müzik sesi</i> baş ağrılarımı bir anda dindirdi.
2.5. Sıfat:	<i>Fatih'in geçtiği</i> kapı
2.6. Sıfat:	<i>El yazması</i> eserler
2.7. Zarf:	Bütün aile <i>pazar günleri</i> bir araya gelirdi.

(https://www.turkedebiyati.org/isim_tamlamalari.html)

3. Belirli İsim Tamlamalarında tamlayan ile tamlanan arasına kelime ve kelime grupları girebilir. Üsküdar'ın *dost* ışıkları gibi.

4. Belirtisiz isim tamlamasında tamlayan ile tamlanan arasına herhangi bir ifade girmez. Devlet eski Bakanı yerine *eski Devlet Bakanı* denir.

5. Tamlanan, tamlamanın isim ya da bir ismin sıfatı olarak geldiğinde sıfat-fiil veya sıfat- fiil gurubu da olabilir. Bingöl çobanlarının *koyun otlatırken* çaldıkları, asabi bir *ağırlığın* göğsümden *yükseldiği* an.

6. Tamlayan ya da tamlanandan biri hafzedilebilir. Genellikle tamlayanı zamir olan tamlamaların tamlayanı düşer. *Bahçemiz* çok güzel oldu. (Bizim bahçemiz), *İhtiyacın* var mı? (Senin ihtiyacın)

7. Tamlayanı özel isim ve cümle olan tamlamalar anlam bakımından belirtili, şekil bakımından belirtisiz tamlamalardır. *Tuz Gölü, Türk Dili, Ben başaramam sözünü* bir tarafa bırak.

Turkish Studies

8. Bazı isim tamlamaları bitişik yazılır. *Hanımeli, yüzbaşı, binbaşı*

Arapça İzafet Terkibi (التركيب الإضافية)

“Arapçada izâfet bir nahiv konusu olup, genellikle gramer kitaplarının “mecrûrât” bölümünde işlenir.” ÇİFÇİ M.F.(2013) Türkçede olduğu gibi Arapçada da kelimelerden dil birlikleri, kelime gurupları oluşturulur. Türkçede tamlama sözcüğü ile ifade edilen bir ve daha fazla kelimenin birleşmesinden oluşan bu kelime gurubuna Arapçada terkip (التركيب) adı verilmektedir. Arapçadaki altı terkip türünden biri (التركيب الإضافية) (Türkçedeki isim tamlamasının karşılığı olan) izafet terkibidir.

İzafet (إضافة) kelimesi (ضيف) fiilinin (أفعل) babından mastar olup, sözlükte nitelemek, vasıflandırmak, bir şeyi diğerine dayamak anlamına gelmektedir. Terim anlamı, bir ismi diğer bir isim ile ikinci isim birinci ismin tamamlayıcısı olarak aralarında fasıla olmadan nitelemektir. (İbn Ya'îş, ŞM, 1/489) İzafet, bir ismin kendisinden sonra gelen bir isim veya cümle ile hususiyet ve destek kazanmasıdır.

Arapça izafet terkibinde iki temel unsur bulunmaktadır. Bir birine bağlanmış iki kelimedenden birincisine muzâf (tamlanan) ikincisine muzâfun ileyh (tamlayan) denir.

Doktorun stetoskobu سَمَاعَةُ الطَّيِّبِ

Cümlede (الطَّيِّبِ) kelimesi (سَمَاعَةُ) kelimesinin anlamını açıklayıp tamamlamaktadır. (سَمَاعَةُ) kelimesi muzâf - tamlanan, (الطَّيِّبِ) kelimesi muzâfun ileyh – tamlayandır.

Muzâf önde gelir, sonundan tenvin ve ikilik nûnu ile çoğul nûnu düşer. Muzâfin irabı¹ amile bağlı olarak değişir, muzâfun ileyh daima mecrûrdur.

Sınıfın kapısı açıktır. بَابُ الْبَيْتِ مَفْتُوحٌ

(Muzâf, müpteda-isim cümlesinin başlangıcı olarak geldiği için merfû-ötrelidir.)

Sınıfın kapısını açtım. فَتَحْتُ بَابَ الْبَيْتِ

(Muzâf, mefulun bih (nesne) olarak geldiği için mansûb-fethalıdır)

Sınıfın kapısından geçtim. مَرَرْتُ مِنْ بَابِ الْبَيْتِ

(Muzâf, harf-i cerden (edat) sonra geldiği için mecrûr-esrelidir.)

Muzâf ve muzâfun ileyh'in durumuna göre lafzi izafet ve manevi izafet diye iki kısma ayrılır.

Lafzi İzafet (الإضافة اللفظية): Arapçada meramı en az kelime ile en kısa yoldan ifade etmek (icaz) kaidesinde lafızda kolaylık olsun diye yapılan bir terkiptir. Sıfat olan isimlerin fiilleri gibi amel ettiklerinde kendi fail (özne) ve mefulüne (tümleç) muzâf olmalarıdır. Bu izafette muzâfin tenvini ve nûnu düşünce söylenişte bir kolaylık olur. (el-Ğaleyîni, CDA, s. 627.)

Emeli büyük, büyük emelli عَظِيمُ الْقَلْبِ

Kalbi zengin, zengin kalpli غَنِيُّ الْقَلْبِ

Duası kabul edilen مُسْتَجَابُ الْقَلْبِ

Kalbi temiz, temiz kalpli (F. K. Timurtaş, OG, s. 226.) طَاهِرُ الْقَلْبِ

¹ İrap: Arapçada kelimenin cümlede üstlendiği görev ile ilgili kelimenin son harfinin hareke veya harf veya hazf yönüyle aldığı haldir. Merfu (ötrelî), mansub (üstünlü), mecrur (esrelî), meczum (cezmlî) halidir; و،ي،ا

Lafzi izafette muzâf, muzâfun ileyhten dolayı mârifelik kazanmaz. Muzâfin mârife olması gerekirse harf-i tarif alır.

Güzel yüzlü bir çocuk حَسَنٌ وَوَلَدٌ الْوَجْهِ

Güzel yüzlü çocuk (M.M. Çörtü, ADN, s.316-317.) الْوَلَدُ الْحَسَنُ الْوَجْهِ

İkinci cümledeki الْحَسَنُ kelimesi muzâftır ve harf-i tarif almıştır. Manevi izafetteki gibi muzâfun ileyhın harf-i tarif almasıyla muzâf da mârife sayılır şartı lafzi izafette yoktur.

Manevi İzafet (الإضافة المعنوية):

1. Belirtili İsim Tamlaması (الإضافة للتعريف)

İzafet terkinde muzâfun ileyhi mârife (belirli) ise belirtili isim tamlaması denir. Muzâfun ileyh, muzâfa belirlilik (التعريف) anlamı katar. Türkçe tercümede muzâf iyelik eki, muzâfun ileyh de ilgi eki alır.

Çekmecenin anahtarı مِفْتَاحُ الدَّرَجِ

مِفْتَاحُ kelimesi yalnız kullanıldığında belli bir anahtarı ifade etmez. الدَّرَجِ kelimesine muzâf olunca belirlilik kazanmış olur. Mârife bir isme muzâf olan kelimeler de muzâfun ileyhleri ile birlikte mârife olurlar. Muzâfun ileyh harf-i tarifli veya mârife bir isimden olur.

2. Belirtisiz İsim Tamlaması (الإضافة للتخصيص)

(Herhangi bir) çekmece anahtarı مِفْتَاحُ دُرْجٍ

مِفْتَاحُ kelimesi yalnız kullanıldığında belli bir anahtarı ifade etmez. دُرْجِ kelimesi ile belli bir kapıya ait olduğunu göstermese de bir kapı anahtarı olması ifadesi vardır. Bu durumda مِفْتَاحُ kelimesi mârifelik kazanmaz hususilik kazanır. Muzâfun ileyh harf-i tarifsiz ve genellikle tenvinli olur.

3. Zincirleme İsim Tamlaması (تتابع الإضافة)

Köyün okulunun öğretmeninin evi بَيْتُ مُعَلِّمِ مَدْرَسَةِ الْقَرْيَةِ

(Herhangi bir) Köyün okulunun öğretmeninin evi بَيْتُ مُعَلِّمِ مَدْرَسَةِ قَرْيَةٍ

Arapçada zincirleme isim tamlaması birden fazla muzâfun ileyh ile olur. Fakat sadece en sondaki muzâfun ileyh harf-i tarif veya tenvin alır. Bunun sebebi بَيْتُ muzâf , مُعَلِّمِ muzâfun ileyhtir. Aynı zamanda مُعَلِّمِ muzâf , مَدْرَسَةِ muzâfun ileyhtir. Yine مَدْرَسَةِ muzâf , الْقَرْيَةِ muzâfun ileyhtir. مُعَلِّمِ ve مَدْرَسَةِ kelimeleri hem muzâf hem de muzâfun ileyh olduklarından harf-i tarif veya tenvin alamamışlardır. Zincirleme isim tamlamasında bu yüzden en son muzâfun ileyh harf-i tarif veya tenvin alır.

Manevi izafet üç anlamda kullanılır. Bunlardan birincisi mülkiyet ifade eder (بمعنى الأم) (الإضافة). Muzâfin kime ya da neye ait olduğunu, neye mahsus olduğunu bildirir.

Bu kızın çantasıdır. هَذِهِ حَقِيبَةُ الْبِنْتِ

Babam arkadaşın arabasını satın aldı. اشْتَرَى أَبِي سَيْرَةَ الصَّدِيقِ

İkincisi, tahsis ve beyan ifade eder. Muzâf tamlananın nev'ini yani neden yapıldığını (aslını, ham maddesini, ne cins maddeden yapıldığını) belirtir (بمعنى من) (الإضافة بمعنى من).

Yün gömlek pahalıdır. قَمِيصٌ صُوفِيٌّ غَالِيَةٌ

Çavdar ekmeği yedim. أَكَلْتُ خُبْزَ الْجَاوَادِرِ

Üçüncüsü, Zarfiyyet (zarf manası) ifade eder (الإضافة بِمَعْنَى فِي). Muzâfun ileyh yer ve zaman bildirir. (el-Ğaleyîni, CDA, s. 627.)

أَجِبُّ رِحْلَةَ الصَّيْفِ. Yaz yolculuğunu severim.
تَعْلِيمُ الشَّبَابِ سَهْلٌ. Gençlikte öğrenmek kolaydır.

Arapça İzafet Terkibinin Özellikleri

1. Arapçada tamlanan önce, tamlayan sonra gelir. Muzâfın sonundan tenvin ile ikilik ve çoğul nunları düşer. Muzâfın irabı amillere bağlı olarak değişir, muzâfun ileyh daima mecrûrdur.
2. Manevi izafette muzâf (ال) ve (ة) tenvin almaz. Muzâfun ileyh mârifet (belirli) olursa muzâf da mârifet olur. Nekre (belirsiz) olursa muzâf da nekre olur.
3. Muzâf bazen hazf edilir, muzâfun ileyh yerine geçer. Muzâfun ileyh hazfedilince harekesi muzâfa verilir.

وَاسْأَلِ الْقَرْيَةَ (وَاسْأَلِ أَهْلَ الْقَرْيَةِ) (Yusuf,82) Şehre (şehrin ehline) sor.

Muzâf ile muzâfun ileyh aynı anlamda olmamalıdır.

4. Bazı cümleler muzâf olabilir.
5. (حيث، إذ، لَمَّا، إِذَا، مَدَّ، مِنْذُ) kelimeleri cümleye muzâf olurlar.

جَلَسْتُ حَيْثُ اسْتَطِيعُ الْقِرَاءَةَ فِي هُدُوءٍ. Sakince okuyabileceğim bir yere oturdum.
حَيْثُ muzâf, هُدُوءٍ muzâfun ileyhtir.

أَذْهَبُ إِذْ ذَهَبْتَ. Sen gittiğin zaman giderim.
إِذْ muzâf, ذَهَبْتَ cümlesi muzâfun ileyhtir.

لَمَّا دَخَلَ فِي الصَّفِّ سَكَتَ الطُّلَّابُ. Sınıfa girdiğinde öğrenciler sustu.
لَمَّا muzâf, دَخَلَ فِي الصَّفِّ muzâfun ileyhtir.

إِذَا اجْتَهَدْتَ تَنْجَحُ فِي الْإِمْتِحَانِ. Çalışırsan sınavda başarılı olursun.
إِذَا muzâf, اجْتَهَدْتَ muzâfun ileyhtir.

مَا رَأَيْتُهُ مُذْ رَحَلَ. Gittiğinden beri onu görmedim.
مُذْ muzâf, رَحَلَ muzâfun ileyhtir.

(C.ed-Dahdah, MKLACL, S.214.) مَا رَأَيْتَكَ مُنْذُ أَنَا مَرِيضٌ.

Hasta olduğumdan beri seni görmedim.

مُنْذُ muzâf, أَنَا مَرِيضٌ muzâfun ileyhtir.

Hem cümleye hem müfrede (tek kelime) muzâf olan قَبْلَ، بَعْدَ، جِئْتُ، يَوْمَ gibi kelimeler de vardır.

تَذَكَّرْتُهَ جِئْتُ أَرَى صُورَتَهُ. Onu fotoğrafını gördüğüm zaman tanıdım.
جِئْتُ muzâf, أَرَى صُورَتَهُ muzâfun ileyhtir.

أَحْضُرُ لَكَ يَوْمَ الْأَحَدِ. Pazar günü sana geleceğim.
يَوْمَ muzâf, الْأَحَدِ muzâfun ileyhtir.

6. Muzâf lafzi izafette muzâfun ileyhden mârifelik kazanmaz.

7. Muzâf nev'ini bildiren mefûlu mutlak olduğunda benzetme ifade eder.

وَتَبَّ النَّمْرُ وَتَوَبَّ الْأَسَدُ. Kaplan aslan gibi sıçradı.

8. Zamirler, işaret isimleri, ism-i mevsuller ve özel isimler muzâf olmazlar.

9. Bazen mevsuf ve sıfat veya anlamları aynı fakat söylenişleri farklı sözcükler arasında tamlama kurulabilir.

حَسَنُ الطَّوِيلِ (حَسَنُ الطَّوِيلِ) Uzun Hasan

İlk cümle izafet, parantez içindeki cümle sıfat tamlamasıdır.

Arapça -Türkçe İsim Tamlamalarının Farklı Yönleri

Arapça ve Türkçe isim tamlamalarında iki dilin yapılarının farklılığından kaynaklanan dilsel sistem farkı vardır. Bu durumu iki dil arasındaki benzerlik- zıtlık veya aynı anlamda olma yönlerinden ele alarak karşılaştıracak olursak aralarında büyük bir benzerlik olduğu görülür.

Arapça ve Türkçe isim tamlamaları kurulumları açısından farklı, kullanılışları açısından benzer yönler taşımaktadır.

1. Arapçada tamlanan önce tamlayan sonra gelir. Türkçede tamlayan tamlanandan önce gelir.

بابُ الصَّفِّ Sınıfın kapısı

2. Türkçede bazı isim tamlamaları bitişik yazılır.

Hanımeli, güllurusu

3. Arapçada tamlayan ile tamlanan arasında fasıla girmez.

4. Türkçede belirli isim tamlamalarında tamlayan ile tamlanan arasında fasıla olabilir. Belirtisiz isim tamlamalarında da tamlayan ile tamlanan arasında fasıla olmaz. Belediye yeni başkanı değil, yeni belediye başkanı denir.

5. Türkçede gündelik konuşmalarda karı, koca, oğul gibi kelimeler ve iyelik ekleri düşebilir.

Emine'nin oğlu Turan, Emine'nin Turan gibi.

Arapçada muzâf ve muzâfun ileyhin hazfedildiği yerler vardır. Bu durum nadir kullanılır.

Arapça-Türkçe İsim Tamlamalarında Karşılaşılan Zorluklar

1. Dilin mantığından kaynaklanmaktadır. Arapçada kelime sıralanışında mantıki silsile esas alınır. Türkçede bu sıralamada yardımcı unsur, ana unsurdan önce gelir.

2. İki dilde de farklı olan diğer bir husus, Arapçanın çekimli Türkçenin eklemeli bir dil olmasıdır. Ekler ile çekim sigaları uyuşmamaktadır.

3. İki dilin grameri farklı taksim edilmiştir. Bu farklılık mukayese imkânı vermemektedir. Ayrıca Türkçe eklerin karşılığı Arapçada, Arapça irabın karşılığı da Türkçede bulunmamaktadır.

4. Başta lafzi izafet olmak üzere birçok isnat ifadesi karşılıklı olarak her iki dilde de yoktur.

Sonuç

Arapça ve Türkçe isim tamlamalarında anlamsal yönden benzerlik bulunmakla birlikte, yapısal yönden büyük ölçüde farklılıklar vardır ve bu durum doğaldır. Bu farklılığın temel sebebi, her iki dilin farklı dil ailelerinden gelmesi ve yapı farklılıklarıdır.

Türkçe isim tamlaması, tamlayan ile başlayıp tamlanan ile devam etmektedir. Cümlede aldığı ekler gramer kuralları bakımından sabittir. Arapçada ise muzâf önde gelir, alacağı irap cümledeki konumuna göre farklılık gösterir.

Arapça izafet terkibi, Türkçe isim tamlamasına göre daha geniş bir çerçevede işlev görmektedir. Manevi izafet türleri Türkçe isim tamlaması ile benzerlik göstermektedir. Lafzi izafetin karşılığı Türkçede daha çok sıfat tamlaması olarak karşılık görmektedir. Bunun yanında Arapçada zamirler, özel isimler muzâf olamazken Türkçe tamlamada kullanılabilir.

Arapça ve Türkçe tamlamalarda vaki farklılıklardan dolayı Arapça öğrenen bir Türk'ün bu dilin öğreniminde zorluklarla karşılaşması tabiidir. İki dildeki farklılığın tespitinin ve Arapça öğrenimde bu farklılıkların dikkate alınmasının, öğrenen kişiye kolaylık sağlayacağı kanaatindeyiz.

KAYNAKÇA

Banguoğlu, Tahsin: **Türkçenin Grameri**, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara, 2011.

Çifçi M.F., (2013). Arap Dilinde İzâfet Kavramı, Çeşitleri ve Türk Dilindeki Karşılığı (Bir Mukâyeseli Gramer Çalışması Denemesi) Turkish Studies-International Periodical Forthe Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/12 Fall 2013, p. 311-322, ISSN:1308-2140, www.turkishstudies.net, DOI Number: http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.6048, ANKARA-TURKEY

Çörtü, Mustafa Meral: **Arapça Dilbilgisi Nahiv**, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfi Yayınları, İstanbul, 2004.

ed-Dahdah, Colonel Antuan: **Mu'cemu'l-kavaidi'l-lugati'l-Arabiyyeti fi cedavil ve levhât**, Mektebetu Lübnan, Beyrut, 2008.

Ergin, Muharrem: **Türk Dil Bilgisi**, Bayrak Yayım, İstanbul, 2013.

Esendal, Mahmut Şevket: **Ev Ona Yakıştı**, İstanbul, 1971.

el-Ğaleyîni, Mustafa: **Câmi' u durûsi'l-'Arabiyye**, Dâru's-Selâm, Kahire, 2010.

İbn Ya'îş, **Şerhu'l- Mufassal**, el-mektebetu't-Tevfikiyye, Kahire, ts.

Karahan, Leylâ: **Türkçede Söz Dizimi**, Akçağ yay., Ankara, 2014.

Korkmaz, Zeynep: **Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi**, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara, 2014.

Kur'an-ı Kerim: **12 Yusuf Suresi**.

Timurtaş, Faruk K.: **Osmanlıca Grameri**, Küçükaydın Matbaası, İstanbul, 1964

ez-Zemahşerî, Ömer: **el-Mufassal fi 'ilmi'l-'Arabî, el-Mektebetü'l- A'sriyye**, Beyrut, 2009. (Çevrimiçi) https://www.turkedebiyati.org/isim_tamlamalari.html, 27.03.2017